

Järjestöjen näkemykset VGK-tuen uudistusehdotukseen

Ulkoministeriö ja Opetushallitus ovat neuvotelleet viestintä- ja globaalikasvatustuen (VGK) siirtämisestä ulkoministeriöstä Opetushallituksen hoidettavaksi. Ulkoministeriö pyysi järjestöiltä näkemyksiä uudistussuunnitelmiin kirjallisesti kuulemistilaisuudessaan 30.11.2017.

Keva on pyynnöstä koonnut järjestöjen kommentteja yhteiseen näkemyspaperiin. Kommentteja saatiin järjestöiltä kirjallisesti ja puhelimitse, jonka lisäksi paperissa on huomioitu myös 1.12.2017 pidetyssä järjestötapaamisessa esille nousseita asioita. Kommentteja antoivat VGK-tuen piiriin kuuluvien järjestöjen lisäksi useat ulkoministeriön ohjelmatuella toimivat sekä YK-taustaiset järjestöt, jotka jakoivat huolen kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen tulevaisuudesta Suomessa. Yhteisen näkemyspaperin lisäksi osa järjestöistä on lähettänyt omia lausuntojaan suoraan ministeriölle.

VGK-tuen siirtäminen Opetushallitukselle voi olla myönteistä, mikäli sen ansiosta tuen hallinnoimiseen on mahdollista taata riittävät resurssit. Muutoksessa on samalla varmistettava seuraavat seikat:

- Tukimuoto säilyy järjestöjen haettavana
- Tukea myönnetään jatkossakin monimuotoiseen toimintaan, myös kehitysviestintään
- Laadun varmistaminen nostetaan keskeiselle sijalle uudistuksessa
- Uudistus tehdään järjestöjä aidosti osallistavalla tavalla

Tukimuoto säilyy järjestöjen haettavana

VGK-tuki on vakiintunut järjestöille suunnattu valtionavustusmuoto. Esitetyssä mallissa järjestöt eivät voisi toimia jatkossa tuen hakijoina, vaan tukea voisivat hakea ainoastaan opetuksenjärjestäjät. Vaikka hankkeissa edellytettäisiin kumppanuutta järjestöjen kanssa, ei kyse olisi enää kansalaisjärjestöjen kehitysviestintään ja globaalikasvatukseen suunnatusta tuesta. Järjestöjen edellytykset jatkaa työtä heikkenisivät merkittävästi. Kaavailtu muutos vaarantaisi niiden omaehtoisen työn globaalikasvatuksen ja kehitysviestinnän saralla ja lopettaisi käytännössä monen pienen ja keskisuuren kansalaisjärjestön globaalikasvatustyön kokonaan.

Järjestöjen näkökulmasta on tärkeää, että ne voivat jatkossakin toimia hankkeiden hakijoina. Vain näin voidaan varmistaa moniäänisen kansalaisyhteiskunnan mahdollisuudet nostaa esille tärkeitä kehityskysymyksiä ja tuottaa ratkaisuja globaalien oikeudenmukaisuuden edistämiseen kasvatuksen ja viestinnän keinoin.

VGK-tuki on ainutlaatuinen tukimuoto. Vastaavaa rahoitusta ei ole saatavilla muualta. Ostopalveluihin perustuva yhteistyö koulujen kanssa ei riitä järjestön asiantuntijatyön kattamiseen. Esitetyssä mallissa pärjäisivät ainoastaan ne tunnetut toimijat, joilla olisi riittävästi perusrahoitusta

palvelujen kehittämiseen ja markkinointiin. Suurimpia häviäjiä puolestaan olisivat pienet järjestöt, joilla kuitenkin voi olla tärkeitä näkökulmia ja erityisosaamista globaaleihin kehityskysymyksiin liittyen. Näiden järjestöjen toimintaedellytyksiin osuivat kovimmin jo vuoden 2015 kehitysyhteistyöleikkaukset. Nyt niiden toiminta on vaarassa kuihtua kokonaan.

Kunnille kanavoituna rahoitus olisi pieni lisäpanos koulujen globaalikasvatuksen kehittämiseen, jonka tulisi muutenkin sisältyä opetussuunnitelmien perusteiden mukaiseen työhön kouluissa. Kansalaisjärjestöjen globaalikasvatus- ja viestintätöiden jatkumiselle tuki sen sijaan on elinehto.

Tukea myönnetään jatkossakin monimuotoiseen toimintaan, myös kehitysviestintään

Viestintä- ja globaalikasvatustuki on ollut pienille ja keskisuurille kansalaisjärjestöille suunnattu tukimuoto. Sen turvin on tehty monimuotoista työtä globaalien oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseksi: koulutettu opettajia, rohkaistu lapsia ja nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen, tehty laadukasta mediatyötä, kannustettu yritystoimijoita vastuulliseen liiketoimintaan. Hankkeiden kohderyhminä on ollut myös eri alojen ammattilaisia, opiskelijoita sekä kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen jäseniä.

Agenda 2030 osoittaa, että työtä kestävä kehityksen edistämiseksi tulee tehdä laaja-alaisesti. Kestävään muutokseen tarvitaan kaikkia yhteiskunnan toimijoita ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä. Ulkoministeriö on aikaisemmin kannustanut järjestöjä kohdentamaan globaalikasvatustyötään uusille maantieteellisille alueille ja uusien kohderyhmien keskuuteen.

Kaavailtu muutos uhkaa kaventaa globaalikasvatustyön kohderyhmiä merkittävästi. Lapset ja nuoret ovat tärkeä kohderyhmä, mutta kestävä tulevaisuuden rakentamista ei voi sysätä vain heidän hartioilleen. Agenda 2030:n hengessä kohderyhmiä tulisi päinvastoin laajentaa. Myös muut ryhmät tarvitsevat tietoa kehityskysymyksistä ja mahdollisuuksistaan edistää kestävä kehitystä ja globaalia oikeudenmukaisuutta. Agenda 2030 tavoitteen 4.7 mukaisesti tarvitaan elinikäisen oppimisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuuksia. Globaalit kansalaistaidot kuuluvat kaikille.

VGK-tukea on jatkossakin myönnettävä järjestöille monimuotoiseen toimintaan, jolla voidaan haastaa ja kannustaa moninaisia kohderyhmiä aktiiviseen maailmankansalaisuuteen. Globaalikasvatuksen lisäksi tukea tulee kanavoida järjestöjen kehitysviestintään, jolla voidaan kertoa paitsi kehitysyhteistyöstä myös siitä, miten olemme kytköksissä maailmanlaajuisiin kysymyksiin ja miten me voimme omalla toiminnallamme vaikuttaa globaaliin kehitykseen. Tämä työ todetaan tärkeäksi myös kehityspoliittisessa selonteossa (2016). Viime kädessä järjestöjen kehitysviestintä vaikuttaa myös siihen, missä määrin suomalaiset haluavat tukea kehitysyhteistyötä. Isot mediat eivät juurikaan ole kiinnostuneita kehityskysymyksistä ja niiden ulkomaantoimituksia on viime aikoina supistettu. Myös ulkoministeriön oma Global.Finland.fi -sivusto lopetettiin joitakin vuosia sitten.

Kepa on yli 300 kansalaisjärjestön kattojärjestö ja globaalien kehityksen asiantuntija.

Elimäenkatu 25–27 (5. krs) | 00510 Helsinki | +358 9 584 233 | info@kepa.fi

kepa.fi

Vaikuttavuuden lisäämisen näkökulmasta suunnitelma erottaa globaalikasvatus ja kehitysviestintä toisistaan vaikuttaa erikoiselta. Toiminnot tukevat toisiaan ja niiden toteuttaminen samoissakin hankkeissa voi olla erittäin kannatettavaa. Toimintoja yhdistämällä voidaan saada aikaan uusia ja innovatiivisia globaalikasvatus- ja viestintätyön muotoja.

Viime aikaiset uutiset suomalaisesta asenneilmapiiristä sekä siitä, miten hyvin suomalaiset tuntevat globaalikysymykset, puhuvat elinikäisen globaalikasvatuksen ja kehitysviestinnän puolesta. Ulkoministeriön teettämän jokavuotisen kyselyn mukaan alle kolmannes suomalaisista on kuullut YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Tuore Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimus osoittaa, että Suomi on yksi syrjivimmistä maista ja että meillä esiintyy laajamittaista rasismia. Näitä selvityksiä vasten tarkasteltuna suunnitelmat kaventaa globaalikasvatus- ja viestintätyön kohderyhmiä ja keskittää toiminta kouluihin ovat huolestuttavia.

Parhaimmillaan lapset ja nuoretkin pääsevät kosketuksiin globaalikysymysten kanssa koulun lisäksi myös vapaa-ajallaan. Moninaisia kanavia pitkin välitetyt viestit voivat tukea tehokkaasti myös koulujen globaalikasvatustyötä ja lasten ja nuorten kasvua aktiiviseen maailmankansalaisuuteen.

Järjestöjen rooli globaalikasvatus- ja viestintätyön tekijöinä on ainutlaatuinen. Tiedon lisäksi järjestöt tarjoavat aktiivisille kansalaisille suoria kanavia osallistua ja vaikuttaa. Järjestöjen VGK-tuella rahoitetuissa hankkeissa on tehty suuri määrä vapaaehtoistyötä. Ulkoministeriön omien laskelmien mukaan vapaaehtoistyötä tehtiin vuonna 2013 tehtiin yli 100 000 euron edestä. Ostopalveluihin perustuva yhteistyö koulujen kanssa heikentää järjestöjen mahdollisuuksia tarjota vapaaehtoistyötä. Laadukas koulu yhteistyö edellyttää vapaaehtoisten kouluttamista, koordinointia ja tukemista.

Kumppanin rooliin jääminen on haaste myös järjestöjen motivaatiolle jatkaa globaalikasvatustyötä opetuksenjärjestäjien ehdoilla. Kun työtä ei voida enää tehdä omista lähtökohdista, voi järjestöjen palo tarjota palveluita opetuksenjärjestäjille heikentyä.

Laadun varmistaminen nostetaan keskeiselle sijalle uudistuksessa

Gloaalikasvatuksen laatu on nostettava uudistuksen keskiöön. VGK-tuen vaikuttavuutta on mahdollista lisätä monin eri tavoin. Näistä keskeisin on tuen ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys. Yksivuotisilla ja budjetiltaan pienillä hankkeilla ei ole mahdollista osoittaa pitkäaikaisia tuloksia.

Tuen siirtäminen järjestöiltä opetuksenjärjestäjille ei automaattisesti lisää toiminnan laatua. Kriittisessä roolissa ovat tuen ehdot ja mekanismit, joiden avulla laatua tuetaan ja seurataan.

Useat globaalikasvatuksen parissa toimivat järjestöt ovat olleet mukana vaikuttamassa siihen, että globaalikasvatus on nyt osa koulujen opetussuunnitelmia ja haluavat jatkaa tuen tarjoamista kouluille. On myös koulujen etu, että järjestöt voivat jatkaa laadukasta työtä globaalikasvatuksen saralla. Koulujen globaalikasvatuksen kehittämishankkeita voidaan toteuttaa myös siten, että järjestöt toimivat hankkeissa vetäjinä.

Säilyttämällä hankkeiden vetovastuu järjestöillä, voidaan opetuksenjärjestäjille ja kouluille taata mahdollisuus keskittyä hankehallinnon sijaan globaalikasvatuksen kehittämiseen. Kouluihin kohdistuu samanaikaisesti monia muitakin kehittämisedotuksia. Opetuksenjärjestäjillä ei välttämättä ole riittävästi globaalikasvatukseen liittyvää osaamista tai intoa. Tämä voi heijastua hankkeiden laatuun ja lisätä eriarvoisuutta kuntien välillä. Globaalikasvatushankkeiden hallinnoiminen ei välttämättä houkuttele niitä kuntia, jotka tukea eniten tarvitsevat. Tällaisten opetuksenjärjestäjien olisi helpompi tarttua valmiisiin palveluihin ja räätälöityyn tukeen, joiden tarjoaminen järjestövetoisissa hankkeissa olisi mahdollista.

Opetustoimien työntekijät tai opettajat eivät voi olla asiantuntijoita kaikissa globaalikasvatukseen liittyvissä kysymyksissä ja teemoissa. Juuri siksi yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa tarvitaan. Moniäänisen kansalaisyhteiskunnan teemat ja näkökulmat voivat rikastuttaa koulujen työtä. Järjestöjen globaalikasvatushankkeissa työskentelevät ihmiset ovat usein opetus- ja kasvatustalon ammattilaisia, joilla on työkokemusta koulumaailmasta ja pedagogista osaamista, mutta myös erityisosaamista johonkin kehityskysymykseen tai globaalikasvatuksen teemaan liittyen. Järjestöjen globaalikasvatustyössä kehityspoliittiset sisällöt yhdistyvät ratkaisukeskeiseen toivon pedagogiikkaan.

Mikäli tuki siirtyy järjestöiltä kunnille, järjestöjen voimavarat jatkaa pitkäjänteistä kehittämistyötä, ylläpitää vuosien saatossa rakennettuja verkostoja ja kouluttaa asiansa osaavia vapaaehtoisia heikkenevät. Samoin voi käydä järjestöjen pyrkimyksille rakentaa monialaista yhteistyötä ja edistää useita globaaleja teemoja yhdistävää globaalikasvatusta Suomessa.

Uudistus tehdään järjestöjä aidosti osallistavalla tavalla

Hyvän hallinnon periaatteet edellyttävät viranomaisilta aitoa vuoropuhelua ja järjestöjen äänen kuulemistä niitä koskevissa uudistuksissa. Järjestöt pitävät tärkeänä sitä, että ne voivat aidosti osallistua keskusteluun siitä, millä tavoin rahoitettuna kehitysviestintää ja globaalikasvatusta voidaan toteuttaa vaikuttavasti. Tällaisia vuoropuhelunpaikkoja on toistaiseksi ollut valitettavan vähän.

Ideaalitapauksessa isot uudistukset perustuvat kattaviin arvioihin kehittämistarpeista. VGK-tukea ei ole evaluoitu, eivätkä järjestöt ole päässeet ilmaisemaan näkemyksiään tukimuodon tulevaisuudesta. Pelkona on, että järjestöjen työn kannalta kohtalokasta muutosta ollaan tekemässä kevyin perustein ja että uudistuksen myötä menetetään monia arvokkaita asioita, joita on jälkepäin vaikea saada takaisin.

Allekirjoittajat

- Kepa ry
- African Care ry
- Arabikansojen ystävyysseura AKYS
- CRASH – Coalition for Research and Action for Social Justice and Human Dignity
- Eettisen kaupan puolesta ry
- Finnwatch ry
- FinnWID - Naiset kehitystyössä ry
- Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö
- Interpedia
- Kansainvälinen vapaaehtoistyö ry
- Kansan Radioliitto - Folkets Radioförbund ry (Lähiradio)
- Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry
- Käymäläseura Huussi ry
- Liana ry
- Maailma.net (Suomen OneWorld-portaaliyhdistys)
- Maan ystävät
- Nuorten Akatemia
- Opettajien Lähetysliitto
- Rauhankasvatusinstituutti
- Suomen Caritas ry
- Suomen kirjastoseura ry
- Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto - Finlands Kristliga Studentförbund
- Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry
- Suomen Rauhanliitto
- Suomen Sadankomitea ry
- Suomen Ylioppilaskuntien Liitto
- Suomi-Nicaragua seura
- Suomi-Namibia-Seura ry
- Suomi-Somalia Seura
- Turun yliopiston ylioppilaskunta
- Väestöliitto
- Yhteiset Lapsemme ry
- Ympäristö ja kehitys ry

Ohjelmatukijärjestöt ja YK-järjestöt

- Abilis-säätiö
- Fida International

Kepa on yli 300 kansalaisjärjestön kattojärjestö ja globaalin kehityksen asiantuntija.

Elimäenkatu 25–27 (5. krs) | 00510 Helsinki | +358 9 584 233 | info@kepa.fi

kepa.fi

- Plan International Suomi
- Pelastakaa Lapset
- Siemenpuu-säätiö
- Solidaarisuus
- Suomen Lähetysseura
- Suomen Pakolaisapu
- Suomen Unicef
- Suomen UN Women ry
- Taksvärkki ry
- Vammaiskumppanuus ry

15.12.2017

Kepa on yli 300 kansalaisjärjestön kattojärjestö ja globaalin kehityksen asiantuntija.

Elimäenkatu 25–27 (5. krs) | 00510 Helsinki | +358 9 584 233 | info@kepa.fi

kepa.fi